

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

8. Vtrum pacta & contractus alioquin irriti acceßione iuramenti
confirmentur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

Actus est, cum ea deficiente, deficit etiam obligatio; Ratio, quia iuramentum non extenditur ultra ea, de quibus iurans cogitavit. V. C. Iurasti dotem te da-
 rum puellæ, quia dicebatur cognata tua, postea in-
 telligis, te deceptum, non obligaris iuramento, si ex-
 plicita vel virtualis rationabiliter præsumpta volun-
 tas fuit, non nisi tali puellæ, qualis dicebatur, dotem
 promittendi: Nam vniuersim loquendo, *actus gen-
 erum, præsertim obligatorij, non se extendunt ultra eorum
 intentionem. V.*

C A P. VIII.

*Utrum pacta & Contractus alioquin irriti accessio-
 ne iuramenti confirmantur.*

NON loquimur hîc de pactis iuramento initis,
 nam illa confirmari non possunt accessione iu-
 ramenti, cum iuramentum non sit vinculum iniqui-
 tatis, sed de pactis iure civili irritis, *utrum accessio-
 ne iuramenti confirmantur, a deo vt etiam secun-
 dum forum externum ius & actionem tribuant ob-
 iuris iurandi religionem.*

Pacta & contractus alioquin civili iure irriti, aut
 minus efficaces interdum accessione iuramenti fir-
 mantur, V. C. Contractus Minoris, alienatio fundi
 dotalis, donatio facta coniugi, vel actio ultra quin-
 gentos solidos.

Si promissio vel pactum ex parte coniugalis vel
 acceptantis turpitudinem continet appposito iura-
 mento haud confirmatur, vt exinde actio & com-
 pulsio oriatur. V. C. si vsurario vsura cum iuramento
 promissa sit, Iudex in externo foro non debet com-
 pellere ad solutionem, cum vsurarius nullum ius ac-

Bbb 3 cipi-

cupiendi habeat. Quare potius cogendus est, iuramentum remittere, atq; eo inuito ipse iudex relaxare poterit. Item *quae per vim, vel per iustum metum extorta iuramenta nullius esse momenti subemus.*

3 Qui in iniusta à priuato adactus est ad promissionem iuratam facile liberationem impetrat, potest enim statim ad iudiciale forum confugere, vt nisi aduersarius iuramentum speciale remittat, à iudice cogatur, aut ipse iudex relaxet. Nam *qui vim intulit, meretur vt ei promissum non seruetur.* In conscientia tamen ob reuerentiam diuini Numinis obligatur ad promissionem seruandam, sed non in externo foro, quia in iudicio non datur actio aduersus eum, qui ita iurauit, quoniam potius si eum soluit in integrum restituitur idq; in odium iniusti actoris, ne ex iniquitate commodum ferat, & ob defensionem innocens & Reipubl. tranquillitatem id expedit.

4 Non tantum propter turpitudinem siue iniuriam promissarij sed etiam ob aliam causam ad bonum publicum pertinentium, Magistratus ita aliquot contractus pro irritis habet, vt ne iuramenti quidem accessione confirmentur, actionemq; pariant, sed nihilominus infirmari possint. Ratio, quia vt contractus, qui alioquin minus validi sunt, appositione iuramenti ita confirmentur, vt ius actionemq; tribuant, id non prouenit ex virtute iuramenti præcise, sed ex iure positiuo talem iuramento vim tribuente. Ergò si ius vel consuetudo vim legis obtinens, nolit contractum iuramento confirmari, sed ei nihilominus resistat, non potest tunc iuramentum eiusmodi effectum gignere. Causa autem rescindi non solet, ne ex pacto ciuilibus moribus repugnante ansa seu occasio peccandi præbeat. V.C. Exemplum habes in pacto

pacto futurae successionis seu promissionis ultimae voluntatis non reuocandae, quod adeo civili iure improbat, ut neque iuramento confirmetur, eò quod aniam præbeat captandae mortis alienae; Ita si duo paciscantur inter se de hæreditate tertiæ personae censetur esse pactum contra bonos mores, ut neque iuramento confirmetur, idque propter machinationem mortis illi tertiæ personae.

Cæterum si eiusmodi conuentioni iuramentum accesserit, obligatio inde confurget, ex religionis saltem virtute quandoquidem tale iuramentum secundum se obiectum illicitum mandari potest.

Actus, gestus contra antecedens iuramentum validus est, modo is pendeat ex mera facultate agentis, licet agens agendo periurus sit. Ratio, quia non obstante iuramento promissorio & personali contracta obligatione, non faciendi aliquid, manet nihilominus homo innaturali libertate, per quam possit facere, quod non facturum se statuit, promisit ac iurauit. Exempl. I. Matrimonium de præsentibus cum alia celebratis. II. Reuocatio procuratoris valet, tamen si qui reuocat, antea iurauerit, se non reuocaturum. III. Si quis iurauerit, se testamentum non reuocaturum, & postea reuocauerit periurus quidem est, sed valet reuocatio. IV. Aliquis iurauit, se votum non editurum in consulto Confessario; postea temere voverit, nihilominus validam est votum. V. Caius iurauit, se rem Titio & non alteri donaturum, postea nihilominus alteri donat, ac tradit valida est hæc donatio, quia donator, non obstante priore promissione Titio facta mansit dominus rei.

Dixi autem, assertionem locum habere, si actus contractus iuramentum pendeat à mera facultate agentis.

Nam si actus positiuo aliquo iure irritus sit, tunc non confirmabitur accessione iuramenti editi contra prius iuramentum non agendi. Exempl: Si mulier iurauerit, se non alienaturam bona dota-
 Minor se non contracturum sine Curatoris auctoritate, postea verò non obstante hoc iuramento, alienent, aut contrahant, quamuis iurati se non contracturos, nihilo minus contractus siue alienatione scindi poterit, tanquam iure civili inefficax: Ratio, Cui enim iuramentum posterius peruersum sit & periurij criminis confirmatorium non est credibile, quod ei ius assistat, vel itaque eo contractum siue alienationem alioquin irritam vel inefficacem confirmari.

C A P. IX.

*De iuramenti interpretatione & tacite sub-
 intellectis conditionibus.*

Iuramentum in dubio strictè interpretandum est propter grauem quam in se continet religionis obligationem atque periurij periculum.

NB. Iuramentum de seruandis statutis alicuius communitatis intelligi debet de editis, non de non edendis, nisi exprimat, vel ex iudicijs constet, tam amplam esse iurantium intentionem.

Iuramentum præstitum circa materiam iuris interpretandum est secundum limites iuris, neque sensus est, si quis alioquin iure obligatus sit ad quippiam faciendum, vel omittendum, tunc iuramentum accedens non ad aliud se extendit, sed tantum ad ea, quæ sub obligatione iuris comprehenduntur, ut proinde intentio iurantis esse censeatur, se nihil illicitum